

ΣΥΜΜΑΧΟΣ Η ΠΡΟΛΗΨΗ

του Κωνσταντίνου Καρτάλη

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην πολιτιστική κληρονομιά και το πολιτιστικό περιβάλλον εν γένει, αναγνωρίζεται ως μια από τις διεθνείς προκλήσεις που καλούνται να διαχειριστούν η UNESCO, τα κράτη και η επιστημονική κοινότητα.

Η κλιματική αλλαγή μπορεί να προκαλέσει σοβαρές και εκτενείς αλλαγές στο φυσικό τοπίο, με τις αλλαγές αυτές να επηρεάζουν τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία που εντάσσονται στο τοπίο καθώς τις παραδοσιακές πρακτικές των τοπικών κοινωνιών που συνομιλούν με αυτό. Η αλλοίωση του φυσικού – αλλά και εντέλει και πολιτιστικού τοπίου - επηρεάζει με τη σειρά της αρνητικά την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα και την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

Από την ανάλυση κλιματικών δεδομένων για την περιοχή της ΝΑ Μεσογείου για την τελευταία τριακονταετία που έχει πραγματοποιηθεί στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, προκύπτει ότι μία σειρά από φυσικούς κινδύνους (δασικές πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα, πλημμύρες, ξηρασία και διάβρωση, καύσωνες, κ.α.) ενισχύονται λόγω της κλιματικής αλλαγής και στα τρία χαρακτηριστικά τους δηλαδή την ένταση, τη συχνότητα και τη διάρκεια. Παράλληλα, διαπιστώνεται αύξηση των λεγόμενων συνδυασμένων φαινομένων (λ.χ. ξηρασία και καύσωνας), γεγονός που ενισχύει τους κλιματικούς κινδύνους και τις συνακόλουθες επιπτώσεις.

Κατά συνέπεια και παρά το γεγονός ότι κατά την παρούσα περίοδο δεν διαπιστώνεται ευρύς και συστηματικός κίνδυνος από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής για τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδος, τα αυξανόμενα μεμονωμένα περιστατικά επιπτώσεων μικρότερης ή μεγαλύτερης έκτασης σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία ή στα φυσικά τοπία αλλά και οι δυσοίωνες εκτιμήσεις για το μέλλον, επιβάλλουν τη λήψη προληπτικών μέτρων. Υπό αυτό το πρίσμα, τα έργα που έχουν δρομολογηθεί από το ΥΠΠΟ στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης σε συγκεκριμένους – και περισσότερο ευάλωτους – αρχαιολογικούς χώρους, ενισχύουν την ανθεκτικότητα τους στις τρέχουσες και μελλοντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στο ίδιο μήκος κύματος, είναι σημαντικό ότι έχουν επίσης δρομολογηθεί ειδικά σχέδια προσαρμογής για αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται σε περισσότερο (κλιματικά) ευάλωτα φυσικά τοπία.

Σε διεθνές επίπεδο, αξίζει να σημειωθεί ότι η Διεθνής Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή στο Ντουμπάι (2023) αποφάσισε – μετά από προσπάθεια και της Ελλάδος - να προσθέσει στον παγκόσμιο στόχο προσαρμογής (Global Adaptation Goal) την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Είχε προηγηθεί κείμενο πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) προς την ίδια κατεύθυνση, στο οποίο παράλληλα επισημαίνονταν ότι εννέα από τις είκοσι επτά χώρες της δεν διαθέτουν κανένα νομικό πλαίσιο για την πολιτιστική κληρονομιά και την κλιματική αλλαγή αλλά και ότι μόνο επτά χώρες (Ιρλανδία, Ελλάδα, Ιταλία, Κύπρος, Σλοβενία, Φινλανδία και Σουηδία) έχουν διαμορφώσει σχέδια συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων Υπουργείων για την αντιμετώπιση της παραπάνω πρόκλησης.

(αναδημοσίευση από την εφημερίδα τα ΝΕΑ)

Ο κ Κων/νος Καρτάλης είναι Καθηγητής ΕΚΠΑ και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κλιματική Αλλαγή.